

Atatürk we Kuran

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 23 января, 2025

Atatürk we Kuran ATATÜRK WE KURAN

Göýä Çanakkale söweşi bolmadyk ýaly, Stambul basylyp alynmadık ýaly, grek ordalary Anadolynyň ortasyna çenli gelmedik ýaly, Atatürk ur-tut Osmanly sultanlygyny agdaryp, öz prinsiplerini girizen deý ony garalaýarlar...

Bu barypýatan naýynsaplyk. Çünkü beýik öňbaşçymyz Atatürk Çanakkale söwesinde osmanly ofiseridi. Haçan-da yzly-yzyna gelen masgaraçylykly agyr ýeňişler we elden giderilen ýerleriň ýitgisi adamlaryň umydyny Osmanlydan ymykly üzdi, hut şol wagtam Atatürk gaýduwsyzlyk bilen öñe düşüp, wepaly egindeşleri bilen bilelikde mähriban watany halas edip, respublikany yqlan etdi we “türk rewolýusiýalary” diýip taryha giren sosial özgerişleri durmuşa geçirdi.

***

Söýgüli okyjylarym!

Ýokarky okan setirleriňiz size öňdenem mälim taryhy hakykatlaryň beýanyndan ybarat sözler.

Mundan aşakkylar bolsa Atatürkke duşmançylyk besleyän sferada yetişendigine garamazdan, Kurany okadygydaýyn, Atatürkke doly we dogry düşünip, oňa sylag-sarpasy artmaga başlan suratkes Mustapa Günene degişli...

Onuň pikiriçe «Atatürk atatürkçüligi-de, kemalizmi-de öňden meýilleşdirip ýola goýmady. Galyberse-de, bugün adyna kemalizm diýilýän respublikaçylyk, milliyetçilik (nasionalistlik), halkçylyk, döwletçilik, dünýewilik we ynkylapçylyk (rewolýusionerlik) ýaly konsepsiýalar Atatürkün taryhda ilkinji gezek oýlap tapyp, güýje girisen maddalary-da däl. Bular – adam bilen baglanyşykly ylmy netijeler... Atatürkden öňem bar bolan, bugünkü günem birnäçe ýurtda döwletleriň eýerýän konsepsiýalary... Adam ösüşoniň tebigy netijesini emele

getirýän we jemgyýetçilik durmuşynyň sowlup geçip bolmajak gymmatlyklary... Onuň tebigy sazlaşygy...

Şonuň üçinem Atatürkün ýörelgeleri haýsydyr bir partiýanyň içerki tertip-düzungnine ýa-da haýsydyr bir ideologiyanyň nukdaýnazaryna düşürip seljerip bolmaz, olara ýöne bir "kemalist prinsipler" diýip geçip bilmersiňiz.

Hatda Atatürkün durmuşa geçirilen bu maddalaryny tebigatyň kanunlaryna meñzetsegem ýalňyş bolmaz..."

Mustapa Günen sözünü Kur'an bilen baglanychdyryp, şeýle diýýär: "Atatürküň ýeke-täk we kesgitli prinsipi bardy: aň-düşünjäni, ynanjy we eden her bir işini akyl-paýhasa we bilime esaslandyrmak, hereketlerini wyždany gözden salmazdan etmek.

Atatürkçى bolmak – Atatürk ýaly hereket etmekdir.

Galyberse-de, akyl-paýhas we ylym bilen hereket etmek, şol bir wagtyň özünde Kuranyňam iň birinji prinsipidir.

Atatürküň din boýunça eden ähli üýtgeşmeleri Kuranyň prinsiplerine bire-bir gabat gelýär...

Mysal üçin, oňa garşıy çykýan gatlaklaryň köp tankyt edýän temalary bolan elipbiý çalşygynyň üstünde durup geçeliň.

Mälim bolşy ýaly, Kur'an – imandan öñ "Oka!" diýip başlaýar. Yüzlerce aýatda akyl-paýhasyň ularmagy, ylym-bilim öwrenmegi emir edýär, hökmény şert edip goýýar. Eger musulmanlar Kuranyň bu ündewine aýdylyşy ýaly eýeren bolsadylar, onda bugün bütindünýä ylmy dil iňlis dili däl-de, arap dili bolardy we bütün dünýä arap dilini öwrenmäge jan ederdi. Netijede Atatürkém asla elipbiý çalşygyny geçirmäge mejbür bolmazdy! Çünkü, akyl muny talap edýär. Kurana görä bular älemin ýaradyjysynyň goýan kanunlarynyň netijesidir. «Ýunus» süresiniň 100-nji aýatynda «Allatagala aklyny ulanmaýanlaryň üstüne ýaramazlyk ýagdyrar» diýlende, bu aýat musulmanlary, Kurana ynanýanlary bu beladan aman saklajagyna kepillik berýärmi, ýa bolmasa «ynanýanlar muňa degişli däldir» diýen aýat ýok.

Gynansak-da, dürli hatalar zerarly yslam dünýäsi Kuranyň aýdýan bu hakykatyny görüp bilenok («Furkan» süresiniň 30-njy aýatyna seret.) Şonuň üçinem sosial durmuşyň we ynanç bilen baglanyşykly ösüşiň öni petiklenipdir. Ine, Kurany doly we

dogry bilyän hem düşünýän Atatürk Allatagalanyň ýola goýan tebigat kanunlarynyň talabyna laýyklykda dindäki bu petiklenmeleriň öñüni açdy. Bolany!

Ine, şu hakykatlar sebäpli Atatürkün bitiren işlerine ewolýusion göreşler diýip baha berdim. Sözlerimi «tebigy kanunlar» diýip atlandyrdygym Atatürkün prinsipleri üçin ýygyygydan ulanan meñzetmäm bilen jemläýin:

Hiç kim aladalanmasyn! Tebigatyň sazlaşygy, ýagny ylmy ady bilen ewolýusiýanyň öñüne böwet bolmak mümkün däl. Ewolýusiýa käte haýallaýar, hatda käte togtaýar we garaşdyrybam bilyär. Yöne hiç haçan yzyna gaýtmaýar!..”

Ugur DÜNDAR.

«SÖZCÜ» gazeti, 11.11.2020 ý. Publisistika